

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر بانک‌های قرض‌الحسنه

تابستان ۱۴۰۴

باسمه تعالی

«دستور العمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک‌های قرض الحسنه»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال

۱۴۰۳، «دستور العمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک‌های قرض الحسنه» که از این پس «دستور العمل» نامیده

می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستور العمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۲- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بانک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان بانک یا مؤسسه

اعتباری غیربانکی به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نماید.

۱-۳- بانک قرض الحسنه: مؤسسه اعتباری (بانکی) است که به تجهیز و تخصیص منابع در قالب عقد قرض الحسنه و

همچنین انجام سایر فعالیت‌های مجاز در چارچوب این دستور العمل اقدام می‌نماید.

۱-۴- مؤسس / مؤسسين: کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط که متقاضی تأسیس بانک قرض الحسنه

می‌باشند.

۱-۵- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت مدیره

و هیأت عامل بانک قرض الحسنه در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

فصل دوم - کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک قرض الحسنه تابع مفاد این دستور العمل، ضوابط ابلاغی

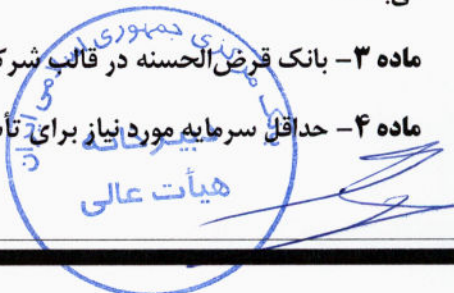
بانک مرکزی در خصوص تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط

می‌باشد.

ماده ۳- بانک قرض الحسنه در قالب شرکت سهامی عام و با رعایت قوانین و مقررات مربوط تأسیس می‌گردد.

ماده ۴- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت بانک قرض الحسنه، معادل پنجاه هزار میلیارد ریال می‌باشد.

ماده ۵- حدود تملک سهام بانک قرض الحسنه توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، تابع «قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی» و همچنین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تملک سهام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی و ضمانت اجراهای آن می‌باشد.

ماده ۶- تأیید صلاحیت عمومی و حرفه‌ای مدیران بانک قرض الحسنه، تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و لغو تأیید صلاحیت عمومی و حرفه‌ای مدیران مؤسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۷- بانک قرض الحسنه مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های (ریالی و ارزی) زیر می‌باشد:

۷-۱- قبول سپرده قرض الحسنه جاری با امکان اعطای دسته‌چک؛

۷-۲- قبول سپرده قرض الحسنه پس‌انداز؛

۷-۳- اعطای تسهیلات صرفاً در قالب عقد قرض الحسنه؛

۷-۴- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات لازم‌الاجرا؛

۷-۵- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛

۷-۶- انجام امور نمایندگی به منظور جمع‌آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۷-۷- صدور انواع ضمانت‌نامه بانکی؛

۷-۸- ارائه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارتهای الکترونیکی؛

۷-۹- انجام عملیات بین‌بانکی در چارچوب این دستورالعمل؛

۷-۱۰- قبول و نگهداری اشیاء گران‌بها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛

۷-۱۱- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله‌های ارزی؛

۷-۱۲- خدمات مربوط به وجوه اداره‌شده، عاملیت و افتتاح حساب امانی؛

۷-۱۳- انتشار و یا فروش اوراق بهادار اسلامی ریالی بر مبنای عقد قرض الحسنه در داخل کشور؛

۷-۱۴- تأسیس / مشارکت در سرمایه‌ی شرکت‌های ابزاری با هدف حفظ اسرار حرفه‌ای و پشتیبانی و سهولت

در انجام عملیات قرض الحسنه بانکی نظیر شرکت اعتبارسنجی، شرکت فن‌آوری، خدمات پرداخت (PSP)

و وصول مطالبات؛

۷-۱۵- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛

۷-۱۶- ارائه خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های خدمات مالی، سرمایه‌گذاری و مدیریت دارایی‌ها به مشتریان؛

۷-۱۷- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛

۷-۱۸- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار اسلامی با اولویت اوراق دولت و بانک مرکزی، اسناد خزانه اسلامی و

صکوک قرض الحسنه تا سقف معادل حقوق صاحبان سهام؛

۷-۱۹- تملک و واگذاری اموال حسب ضرورت در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی؛

۷-۲۰- ایجاد هرگونه پوشش بیمه‌ای برای دارایی‌های بانک قرض‌الحسنه نزد شرکت‌ها و مؤسسات بیمه؛

۷-۲۱- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک‌های داخل و خارج از کشور و سایر نهادهای مالی داخلی

و بین‌المللی؛

۷-۲۲- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛

۷-۲۳- سپرده‌گذاری منابع مازاد نزد بانک مرکزی، در قالب سیاست‌های پولی بانک مرکزی؛

۷-۲۴- صدور کارت اعتباری بر مبنای عقد قرض‌الحسنه با مجوز بانک مرکزی؛

۷-۲۵- انجام عملیات جمع‌سپاری در قالب عقد قرض‌الحسنه با مجوز بانک مرکزی؛

۷-۲۶- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی و منوط به رعایت نسبت کفایت

سرمایه وفق مقررات ابلاغی بانک مرکزی در خصوص سرمایه نظارتی و نسبت کفایت سرمایه.

ماده ۸- بانک قرض‌الحسنه مجاز به انجام عملیات زیر نمی‌باشد:

۸-۱- افتتاح حساب و نگهداری انواع سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۸-۲- اعطای تسهیلات در قالب سایر عقود تسهیلاتی غیر از عقد قرض‌الحسنه مگر به تشخیص بانک

مرکزی و با رعایت مقررات مربوط؛

۸-۳- تأسیس / مشارکت در سرمایه‌ی شرکت‌های لیزینگ، صرافی، بیمه، کارگزاری، صندوق‌های

سرمایه‌گذاری و سایر نهادهای پولی و نهادهای مالی موضوع ماده (۱) «قانون بازار اوراق بهادار جمهوری

اسلامی ایران»؛

۸-۴- تأسیس / مشارکت در سرمایه‌ی اشخاص حقوقی دارای فعالیت غیربانکی؛

ماده ۹- بانک قرض‌الحسنه مکلف است در اعطای تسهیلات، سقف قرض‌الحسنه اعطایی به اشخاص حقیقی و

حقوقی که توسط بانک مرکزی ابلاغ می‌شود را رعایت نماید.

تبصره ۵- سقف قرض‌الحسنه اعطایی به کسبه، اصناف و صاحبان مشاغل دارای مجوزهای قانونی از مراجع

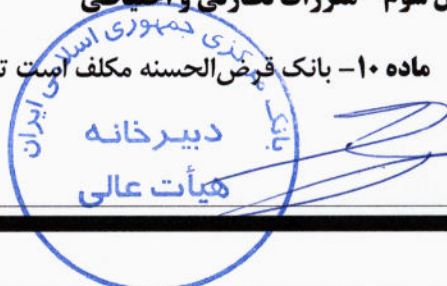
ذی‌ربط، حداکثر معادل پنج برابر سقف قرض‌الحسنه اعطایی به اشخاص حقیقی و سقف قرض‌الحسنه

اعطایی به اشخاص حقوقی، همان سقف اعلامی قرض‌الحسنه اعطایی به اشخاص حقوقی یا سقف

قرض‌الحسنه اعطایی به شرکت‌ها و مؤسسات دانش‌بنیان (هرکدام بیشتر باشد)، است.

فصل سوم - مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۰- بانک قرض‌الحسنه مکلف است تمامی ضوابط و حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۱- بانک قرض الحسنه مجاز به صدور ضمانت نامه های بانکی ریالی و ارزی با رعایت شرایط زیر می باشد:

۱۱-۱- **حد فردی:** حداکثر معادل ۱۰ برابر سقف فردی تسهیلات قرض الحسنه اعطایی.

۱۱-۲- **حد جمعی:** حداکثر معادل ۱۲/۵ درصد سرمایه نظارتی موضوع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص

محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری؛

تبصره ۱- چنانچه ضمانت خواه نسبت به پرداخت صد درصد مبلغ ضمانت نامه به صورت سپرده نقدی نزد بانک قرض الحسنه اقدام نماید، ضمانت نامه های صادره مذکور از رعایت حدود فردی و جمعی مندرج در این ماده مستثنی است.

تبصره ۲- نرخ تبدیل ضمانت نامه های ارزی به ریال جهت محاسبه حدود موضوع این ماده، معادل آخرین نرخ اعلامی بانک مرکزی در خصوص تسعیر اقلام پولی دارایی ها و بدهی های ارزی شبکه بانکی است.

ماده ۱۲- انجام عملیات بین بانکی توسط بانک قرض الحسنه، صرفاً با سایر بانک های قرض الحسنه و بانک مرکزی و در قالب سیاست های پولی بانک مرکزی امکان پذیر است.

ماده ۱۳- اعطای تسهیلات قرض الحسنه به اشخاص مرتبط یا ایجاد تعهدات برای آنها توسط بانک قرض الحسنه به استثنای تسهیلات تکلیفی در قوانین موضوعه، ممنوع است.

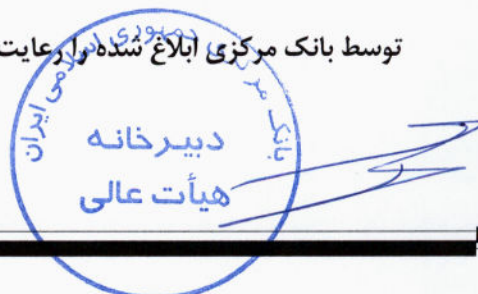
تبصره- اعطای تسهیلاتی نظیر تسهیلات مسکن، ضروری و اضطراری در راستای برنامه های رفاهی بانک قرض الحسنه، صرفاً به اعضای هیأت مدیره، اعضای هیأت عامل و کارکنان همان بانک قرض الحسنه از محل منابع مالکانه (معادل مجموع حقوق صاحبان سهام و بدهی های بانک قرض الحسنه به استثنای بدهی به بانک مرکزی، بدهی به سایر مؤسسات اعتباری و حساب های سپرده ی قرض الحسنه پس انداز)، در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تسهیلات اعطایی به کارکنان شبکه بانکی مجاز است.

ماده ۱۴- حدود مجاز ناظر بر وضعیت باز ارزی برای بانک قرض الحسنه معادل ۵۰ درصد حدود تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری می باشد.

ماده ۱۵- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات کلان موضوع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تسهیلات و تعهدات کلان، توسط بانک قرض الحسنه ممنوع است.

ماده ۱۶- بانک مرکزی می تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شاخص های اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم تغییر دهد.

ماده ۱۷- بانک قرض الحسنه مکلف است نرخ کارمزد تسهیلات اعطایی قرض الحسنه و ارائه ی خدمات بانکی که توسط بانک مرکزی ابلاغ شده را رعایت نماید.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۸- فرآیند بازسازی و گزیر بانک قرض الحسنه مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۹- ارکان و نحوه اداره بانک قرض الحسنه تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۲۰- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۲۱- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به بانک قرض الحسنه هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر بانک‌های قرض الحسنه» در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۲۱) ماده و (۴) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا می‌باشد.

